

SANT SADURNÍ

(ve de la pàgina anterior)

la UR, com Magí Parera i Parera de Pas de Piles, i Josep Carbó (el Pau Batista o el Vasalla), de la CNT, entre d'altres. Van ser empresonats en diversos llocs, com al vaixell Urugai, on van coincidir amb el president del Parlament de Catalunya, el sadurninenc Joan Casanovas i Maristany, al Palau de les Missions i a la presó Model de Barcelona. Alguns, com el rabassaire de can Guineu Josep Morera i Romagosa de la UR, va estar més de sort i es va quedar retingut uns dies a la presó municipal de la vila. Als qui van ser jutjats el fiscal els va demanar dotze anys i un dia de presó i 23.834 pessetes d'indemnització per cap.

Que l'exèrcit ocupés militarment Sant Sadurní després dels fets de 6 d'octubre només es pot entendre si es té en compte que es produïren detencions de propietaris agrícoles, i que el principal detingut pels revolucionaris locals era Pere Mir i Ràfols de can Guineu, personalitat molt influent a la Lliga i a l'IACSI.

Dues setmanes després es va produir l'aplicació immediata

del Ban d'Estat de Guerra del general Batet (veure el requadre adjunt) i es va iniciar una acció sistemàtica de l'administrador de can Guineu, Francesc Llopart i Alemany, per recuperar les parts en conflicte d'acord amb la partió anterior al 14 d'abril de 1931.

Covant els greuges

Amb la vigència del Ban d'Estat de Guerra, els propietaris agrícoles es movien entre dues reflexions; d'una banda, la de Francesc Cambó, el dirigent de la Lliga, el qual es va adreçar als propietaris catalans aconsellant que fossin magnànims i generosos en aquells moments en què es veïen emparats per la força, i afegia -com si es tractés d'un tràgic presagi- "que en el món no hi ha res més feble i transitori que la força, perquè la força, en canviar de mans, canvia de direcció". De l'altra, a les antípodes de Cambó, el president de l'IACSI, el qual va declarar que "la propietat no ha de perdre ni una mil·lèsima [part de raïm] ni una milionèsima".

A can Guineu van optar per la segona opció i van reclamar a cada rabassaire i parcer el retorn dels quilos retinguts de més, al

comptat i en efectiu, de tal forma que amb una sola aportació econòmica corresponent als deutes de les collites de 1931, 1932, 1933 i 1934 es podia posar al dia. L'amenaça de l'embargament, el desnonament i el pacte de la fam va fer que "[...] aquell caciquisme que sempre més semblava desterrat retornés al camp català", segons va escriure Josep Soler al setmanari comarcal Fructidor. I afegia, "com en els temps pitjors, l'obrer del camp sent d'una manera viva tot el tracte d'una desconsideració i vilesa".

Per a la majoria dels rabassaires i parcers, atendre aquesta exigència del propietari representava una despesa significativa, gairebé impossible d'afrontar, entre d'altres raons perquè la verema de 1934 havia estat molt inferior a les de 1932 i 1933.

Aquesta va ser la fórmula de regularització que va intentar utilitzar el rabassaire de can Guineu, Simó Varias i Suñé (el Simonet), el qual a finals d'octubre de 1934 es va desplaçar a Barcelona, a una oficina bancària dirigida per un familiar seu on tenia dipositats tots els seus estalvis en alguns títols de deute municipal de l'Ajuntament de Barcelona. Amb la venda d'aquells valors pretenia fer front d'un sol cop a les exigències de can Guineu.

Però com que les desgràcies mai no vénen soles, la sort no va acompanyar aquell dia a Simó Varias, ja que als pocs minuts de sortir de l'agència bancària de Barcelona es va adonar que li havien robat tots els diners. Va optar aleshores per una de les altres dues opcions que proposava alternativament la propietat.

Si el rabassaire o parcer no disposava d'efectiu suficient per liquidar de cop tot el deute, llavors havia de pagar la diferència de la collita de 1934 al comptat i s'havia de comprometre a lliurar a la propietat els deutes acumulats de 1931, 1932 i 1933, en forma d'espècies, a la propera collita. Així, si de la verema de 1931 corresponia abonar el 33,33% i només es va lliurar el 25%, i de les de 1932 i 1933 corresponia pagar el 33,33% i només es va fer efectiu el 16,66%, vol dir que el que es devia era exactament el 41,65% de tota una collita. Es va calcular cas per cas la quantitat

de quilos pendents i es va establir un compromís personal de regularització total a la verema de 1935. Però aquesta fórmula era impossible de complir per molts rabassaires i parcers ja que significava que de la collita de 1935 només retindrien el 25,01% (66,66%-41,65%) i amb això havien de viure fins a la verema de setembre de 1936. Opcionalment es donava també l'alternativa de pagar una part en diners i una altra en espècies, en un any, o en dues o tres anualitats (anys 1935, 1936 i 1937).

D'aquestes tres opcions a la carta, aproximadament una quarta part dels 127 rabassaires i parcers que havien retingut més del que havien pactat es van adherir a la primera fórmula, una altra quarta part a la segona, i el 20% a la tercera. El 30% restant no està prou documentat com van retornar el deute acumulat.

Per tant, a partir del 6 d'octubre de 1934, els rabassaires i parcers de can Guineu es van veure obligats -sota l'amenaça militar, la repressió i l'actuació de

la guàrdia civil alineada amb els propietaris de la vila- a restituir a can Guineu tots els quilos de raïm que des de la collita de 1931 consideraven que els corresponien. A més, van prendre consciència que l'Estatut i la Llei de Contractes de Conreu havien estat derogats, que a partir de la collita de 1935 haurien de tornar a partir al terç, exactament igual que abans de la proclamació de la República, i que la vella reivindicació de l'accés a la propietat de les terres conreades quedava en un no-res. Amb un govern de dretes a Madrid, la frustració, després de l'esperança que van significar els primers anys de la República, devia ser aclaparadora. El dirigent rabassaire penedesenc Pau Baqués va advertir el 31 de desembre de 1935 que "els nostres plors seran els d'ells. Els pagesos no podran oblidar les injustícies de què han estat víctimes i això els servirà d'esperó".

(La segona part d'aquest article, amb en títol "A terra el Guineu!", es publicarà la propera setmana).

Text íntegre del Ban d'Estat de Guerra del **Excmo. Señor General Jefe de la 4ª División**, Domingo Batet Mestres, del 23 d'octubre de 1934:

Para conocimiento y cumplimiento en todas sus partes, se publica a continuación la Orden del Excmo. Señor General Jefe de la 4ª División en fecha 23 del corriente:

Para que sea tenido en cuenta por los agentes de la Autoridad dependientes de la Generalidad y como norma a seguir en las cuestiones del campo que se susciten entre propietarios y aparceros y (rabassaires); habida en cuenta de que tanto se determine de manera concreta la legislación a que han de someterse estas cuestiones, ha de imperar en ellas la buena fe entre los litigantes, y el respeto a las prácticas que la costumbre tradicional tenía establecidas sobre esta materia, he resuelto que, con carácter provisional y en tanto que la Superioridad se resuelva sobre el caso, se respeten en absoluto los contratos establecidos o que puedan establecerse, bien entendiendo que si existe desacuerdo entre las partes, los representantes de la Autoridad procurarán lograr la avenencia de las mismas, denunciando para su sanción a los que sistemáticamente se opongan al espíritu de esta Orden que se inspira en el deseo de llevar al ánimo de los agricultores en general la conveniencia de resolver este problema con serenidad y buena voluntad por parte de todos.

Como aclaración a la Orden anterior el Excmo. Señor General de la 4ª División en 24 del actual ha acordado lo siguiente:

Primero. Los agentes de la autoridad impondrán el cumplimiento estricto de los contratos escritos sin admitir dudas y controversias y, por consiguiente, perseguirán cualquier resistencia e infracción de la entrega de la totalidad de los frutos o rentas que deben satisfacer los cultivadores, tanto por lo que se refiere a los frutos y rentas pendientes, como a los que total o parcialmente hubieran retenido en el corriente año.

Segundo. El mismo procedimiento e igual conducta deberán observar cuando se trate de contratos puramente verbales que a juicio de la Autoridad resulten suficientemente probados.

Tercero. Cuando existieran dudas sobre los contratos verbales, a juicio de dichos agentes de la Autoridad, intervendrán éstos a requerimiento de cualquiera de las partes, para definir transitoriamente aquellos contratos que ofrecieran dudas, cuya definición o resolución deberán hacerla teniendo en cuenta las pruebas que ofrezcan las partes y las costumbres de la comarca para fijar la norma y cantidad a satisfacer, tratándose de frutos o rentas.

Cuarto. Los que desobedecieran estas órdenes serán puestos a disposición de la Autoridad militar como comprendidos en el Bando del Estado de Guerra.

Barcelona, 25 de octubre de 1934

El Presidente accidental designado por la Autoridad gubernativa Militar de la 4ª División.

PRODUCCIÓ DE RAÏM DELS RABASSAIRES I PARCERS DE CAN GUINEU

Finca	Terme	1931	1932	1933	1934
Can Petit	SS	197.045	270.747	208.792	226.731
Can Garriga i la Carosa	SS-SU	207.202	231.591	217.778	170.086
El Pla de la Creu	SS	82.412	68.725	78.675	68.434
Terres de la Vila	SS	46.979	48.887	49.003	38.937
L'Aixertell	SS	30.790	40.144	33.948	41.309
El Serralet	SS	66.329	73.561	69.003	53.848
El Maset d'en Ros i la Corbatera	SS-SU	136.320	144.800	154.080	155.260
Can Ros	SU	130.720	150.400	128.800	137.680
Can Canals	PM	151.520	259.680	235.520	161.964
Mas Suau i Santa Maria	F	14.510	22.976	7.760	9.559
Porroig i Benaiges	V	7.095	12.775	19.279	24.986
TOTAL		1.070.982	1.324.286	1.202.638	1.088.794
Preu del quilo de raïm (en pessetes)		0,200	0,164	0,143	0,143

Termes municipals: S és Subirats, SS és Sant Sadurní, PM és Piera i Masquefa, V és Vilafranca i F és Font-rubí.

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE DEMANDES JUDICIALS, ARXIU ASSOCIATIU I DE PARTICULARS.

IMPACTE ECONÒMIC DEL CONFLICTE RABASSAIRE DE CAN GUINEU (a 20 d'octubre de 1934)

Any	COLLITA DE RAÏM		PART PER A LA PROPIETAT SEGONS PACTES ANTERIORS AL 14.04.1931		LLIURAT EFECTIVAMENT A LA PROPIETAT		DIFERÈNCIA	
	Quilos	Pessetes	Quilos	Pessetes	Quilos	Pessetes	Quilos	Pessetes
1931	1.070.982	214.196	356.993	71.398	271.011	54.202	85.982	17.196
1932	1.324.286	217.182	441.428	72.394	302.226	49.565	139.202	22.829
1933	1.202.638	171.977	400.879	57.325	280.929	40.172	119.950	17.153
1934	1.088.794	155.697	362.931	51.899	234.500	33.533	128.431	18.366
TOTALS	4.686.700	759.052	1.562.231	253.016	1.088.666	177.472	473.565	75.544

Nota.- Els quilos lliurats efectivament a la propietat són superiors al percentatge del 16,66 de les collites de 1932, 1933 i 1934, ja que 44 dels 171 rabassaires no van secundar el conflicte fins al final i van partir la producció d'acord amb els pactes anteriors al 14.04.1931 (el 33,33% per al propietari i el 66,66% per al rabassaire o parcer).

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE DEMANDES JUDICIALS, ARXIU ASSOCIATIU I DE PARTICULARS.